פטור לבל לאסור קא קשיא לי חייב חטאת מבעיא • פרש"י תשובה גדולה חזרת להשיבני דאפי' פטור לבל לאסור קא קשיא לי כ"ש דחייב חטאת קא קשיא לי לבל לא קשיא כלל דהתם מיירי בקשין שאין ראויין למאכל בהמה וקשה מאי מאריך בלשונו השתא פטור לבל לאסור קא קשיא לי לשני ליה לאלתר התם מיירי בקשין וע"ק דמשמע דבקשין מתסר לרב יהודה ובשמוך מחיר רב יהודה אף להריח דאמר דמפשח ויהיב אלותא וכו' ואר"ת דגרסי' כגרסת דר"ח דגרים א"ל וה"פ דרב יהודה משיב לרב כהנא פשיטא דהברייתא נשנית בטעות דהא הא דקאמר פטור לבל לאסור קא קשיא לי דאדרבה מותר לגמרי ואפי' לכתחלה חייב חטאת מבעיא כ"ש דנשנית בטעות כיון דקתני חייב חטאת וא"ל רב כהנא לרב יהודה מינן לשויי לך דהברייתא מיירי בקשין שאין ראויין כלל למאכל בהמה ולכך זהו דלהריח פטור לבל לאסור לאוקן בו שנין חייב חטאת לבל לדידך קשה דבקשין נמי קא אמרת דמותר להריח כדקאמר מפשח ויהיב אלותא וכו' ומ"מ רב יהודה לא הוה מודה ליה לרב יהודה ס"ל דלאוקן שנין פטור לבל לאסור ולהריח מותר אפי' לכתחלה אף על גב דקשין הן להריח מותר:

רבי הוינן בי רב יהודה הוה מפשח לן כו' • ומיירי להריח כדמסיק דבבר כרבנן דאמרו התם גבי לאוקן שנין פטור לבל לאסור ולהריח מותר אפי' לכתחלה ולא גזרו שמא יקטוס וא"ת למה נמנעו בשחל יו"ט במ"ש מלהריח בשמים משום שמא יקטוס והא לא חיישינן כדמוכח הכא אליבא דרב יהודה דס"ל כרבנן וגם אין שייך לפרושי טעמא משום אם ניהגם שמתחיל לשרוף ולהסריח ולכך מבדרכין בכל מ"ש דעלמא וכשחל יו"ט במ"ש אז אין האם מתחיל לשרוף ולהסריח ולכך לא מבדרכין דהא גם ביו"ט שוחת דא"כ גם במולאי יו"ט אמאי לא מבדרכין אבשמים וגם אין לפרש דהא דמבדרכין אבשמים במ"ש משום דפס יתירה שאבד ומריח הבשמים ומיסב דעתו עליו וכשחל במ"ש אז אינו מפסיד כפס יתירה דביו"ט אינה ליה בשמה יתירה דא"כ במולאי יו"ט אמאי לא מבדרכין אבשמים ואי ליכא הני טעמי א"כ מ"ט דמבדרכין אבשמים במ"ש וי"ל דלעולם טעמא דמבדרכי' אבשמים במ"ש הוי משום בשמה יתירה ובי"ט ליכא בשמה יתירה א) וא"ת אמאי לא מבדרכין אבשמים בשחל יו"ט להיות במ"ש כיון דיש לו מאכלים חשובים ומובים מיסב דעתו ממילא בלא ריח בשמים*): **רבי** תניא ההיא במוסתקי • מזופפת ורשועה פירש רש"י דלא חיישינן לתקון כלי דהואיל ורשועה הרבה יחוס עליה דשמא יקלקל החבית ושועה נקב לכל הפחות שיוכל הי"ל ילחק פירש במסכת ערובין (דף לד: וסס בד"ה ואמאי) דכיון שהם מדובקים בזפת ואין החתיכות שלמות לא הוי שום תקון כלי: הכא מתסין לעשות כלי ליכא חיוצא דאורייתא וכי לא מתסין לא גזור רבנן לכתחילה • **כי תניא סתיא** • דמותר: **במוסתקי** • חבית שטרה שמדבקין בשרף של עץ שקורין שף שטושין הימנו זפת וקורין לאותו רייסינ"א וריחו דומה לריח לבונה ובלשון ערבי קורין לאותו מוסתק"א ומדבקין בו קערות חרס הנשברים כך אמר לי רבי שמואל המכונה חסיד מן ברבשט"א וכיון דרשועה היא ליכא למגזר בה שלא יתכוון לעשות כלי שלריך

*) [וע"ש הוס' פסחים קנ: ד"ה רב]

אוכלי בספס • כגון קש ועלי קיסים אין בהם משום תקון כלי ומותר לקשוש ולתקן קש של שבלין בשבת לתלות שנין: **נפיף** • וזכטליי"ר משום הבלה: **ומוללו** • בין אגבעותיו להוציא ריחו: **ולא יקטמנו לפרים בו** • שיהא מקום הקטימה לח וריחו טרף גזירה דלא ליתי לקוטמו לתלות בו שניו דהתם כלי משוי ליה ואיכא איסורא דאורייתא: **פטור** • דאינו נעשה כלי: **פייב מפשח**. בשבת ויש עלי בשמים שהן אוכלי בהמה ואפ"ה חייב: **מ"ל**. רב יהודה השתא פטור לבל לאסור קא קשיא לי כלומר תשובה גדולה חזרת להשיבני אם מלאת ברייתא אומרת לתלות בו שניו פטור לבל לאסור אף היא היתה תשובה לדברי שאני אומר מותר לכתחלה וכל שכן שהבאתא לי חיוב חטאת לבל אינה תשובה דכי תניא היא בעלי בשמים קשין שאינן ראויין למאכל בהמה: **קוטמו ומריח בו** • ואפי' לכתחלה דהא אף לתלות בו שניו שרי אלא אורחא דמילתא נקט שאין דרך רבין לתקן לתלות: **בקשין אמאי לא** • להריח בו מי גזור רבנן כשאין מתכוין לכלי אבל מתכוין: **והתנן שובר אדם חבית** • מנופה שיש בה גרוגרות ואוכל ובלבד שלא יתכוין ליפות השבירה להיות לה לפה שתהא עוד כלי: **סוס מפשח**. חיישבריי"ר בלע"ז כשמסטף בידו ענפים מעין גדול כמו ויפשחני (איכה ג) עשה לי גדר בסעיפות בענפי עלי הגפן סביבות דרכי כדי שלא ילא בדרך שעשין בני העיר שקורין פליישי"ן: **סוס מפשח**. לן מן התוספות: **אלותא** • מקלות גדולים כמו "ולא בחלה ולא ברומח" במסכת שבת (דף סג.): **ומפ"ג דמזיא לקתתא דרגי ומליני** • שהיא קשה ורחוי לעשות ממנו ביה יד לקרדום ולפסל שקורין דולוי"ר והוא היה שובה להריח: **לא יטול אלא מן סלכות של בספס** • דדבר הרחוי לאכילה מוכן לכל לוך אבל עלים הוחיל ודרכן לדבר האסור כגון לעשות כלים לא התירו לטלטלן אלא להסקה: **שלא יקטמנו** • אקיסם קלי: **אחד זה ואחד זה** • אחד שבת ואחד יום טוב: **אינו אלא משום שבות** • דקטימה תקון כלאחר יד הוא ולא תקון מעליא הוא אלא א"כ מחתכו וממחקו בסכין והשתא קא מהדר לתרוצי קושיא דלעיל דאתי לעיל "בקשין לא יקטמנו להריח" ר' אליעזר דאמר בקוטס לכלי חייב חטאת הכא גבי קוטס להריח פטור אבל אסור גזירה שמא יקטמנו לכלי דהא דרב יהודה "דמפשח להריח" כרבנן דאמרי בקוטס לכלי פטור אבל אסור הכא להריח מותר לכתחלה: **ולים ליה לרבי אליעזר כו'** • והא הכא דכי מתסין לעשות כלי ליכא חיוצא דאורייתא וכי לא מתסין לא גזור רבנן לכתחלה: **כי תניא סתיא** • דמותר: **במוסתקי** • חבית שטרה שמדבקין בשרף של עץ שקורין שף שטושין הימנו זפת וקורין לאותו רייסינ"א וריחו דומה לריח לבונה ובלשון ערבי קורין לאותו מוסתק"א ומדבקין בו קערות חרס הנשברים כך אמר לי רבי שמואל המכונה חסיד מן ברבשט"א וכיון דרשועה היא ליכא למגזר בה שלא יתכוון לעשות כלי שלריך

אוכלי בהמה אין בהן משום תקון כלי איתיביה רב כהנא לרב יהודה *המטלטלין עצי בשמים להריח בהן ולהניף בהן לחולה, ומוללו ומריח בו, ולא יקטמנו לדריח בו ואם קטמו פטור אבל אסור, לחצוץ בו שיניו לא יקטמנו ואם קטמו חייב חטאת, א"ל השתא פטור אבל אסור, קא קשיא ליה חייב חטאת מבעיא, אלא כי תניא ההיא בקשין, קשין בני מלילה נינהו? חסורי מחסרא והכי קתני מוללו ומריח בו, קוטמו ומריח בו בר"א ברבנן אבל בקשין לא יקטמנו ואם קטמו פטור אבל אסור, לחצוץ בו שיניו לא יקטמנו ואם קטמו חייב חטאת תני חדא "קוטמו ומריח בו" ותניא אידך "לא יקטמנו להריח בו" אמר רבי זירא אמר רב חסדא לא קשיא הא ברבנן הא בקשין מתקיף לה רב אחא בר יעקב בקשין אמאי לא מאי שנא מהא דתנן* "ישובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי ועוד הא רבא בר רב אדא ורבין בר רב אדא דאמרי תרוייהו כי הוינן בי רב יהודה "הוה" מפשח וידליב לן אלותא אלותא אע"ג דחזיא לקתתא דגרגי וחציני לא קשיא הא ר"א הא רבנן דתניא ר"א אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו וחכ"א לא יטול אלא מאבוס של בהמה, ושוין שלא יקטמנו, ואם קטמו לחצוץ בו שיניו ולפתוח בו הדלת בשוגג בשבת "חייב חטאת, במזיד ביו"ט סופג את הארבעים דברי ר"א וחכ"א "אחד זה ואחד זה" אינו אלא משום שבות ר"א דקאמר התם חייב חטאת הכא פטור אבל אסור רבנן דקא אמרי התם פטור אבל אסור הכא מותר לכתחלה, ולית ליה לרבי אליעזר הא דתנן ישובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי? אמר רב אשי כי תניא ההיא "במוסתקי": ומגבב מן החצר: ת"ר מגבב מן החצר ומדליק שבל מה שבחצר מוכן הוא ובלבד שלא יעשה צבורין צבורין ורבי שמעון מתיר במאי קא מפלגי? מר סבר מחזי דקא מכנף למחר וליומא אחרינא ומ"ס קדרתו מוכחת עליו: אין מוציאין את האור וכו': מ"ט? משום דקא מוליד ביום טוב: ואין מלבנין את הרעפים: מאי קא עביד? אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הבא ברעפים חדשים עסקינן מפני שצריך

מגלה

ר' מקורות טנרלאות סותרות בענין ר' בשמים אות מותר לקלום ולהריח

"טוגיא לפנינ

נוסח א

דינו של רב יהודה דאמרינן בהאה אין בהם משום תיקון כלי. (ומ"ל יצירת הקיסם לחצוץ בו טיניים) בגמ' מקומות אל דינו מאוניגא טינה בעמ' בשמים ובו קתני לחצוץ בו טיניו חייב, ומתרצת

רבינו חננאל

אוכלי בהמה אין בהן משום תיקון ומותבינן עליה מסטלטלין עצי בשמים להריח ולהניף לחולה כו' ופרקינן כי תניא ההיא בקשין. קשין בני מלילה נינהו ואוקימנא הכי מוללו ומריח בו קוטמו ומריח בי ב"א ברבנן אבל בקשין לא יקטמנו ואם קטמו פטור אבל אסור לחצות בו שיניו לא יקטמנו ואם קטמו חייב חטאת. תני הדא קוטמו ומריח בו ואוקימנא ברבנן ותניא אידך לא יקטום בו ואוקימנא בקשין ואקשינן בקשין אמאי לא והא תנן שובר אדם חבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי ועוד הא רבא ורבין בני רב אדא אמרי דרב יהודה הוה מפשח ו'הוה מליב להו אלוותא פישחי פישחי פירוש עצי קציעות שמעשנין בהן ואע"ג דהוו קשין וחזו לקתתא דגרגי וחציני ופרקינן אלא לא קשיא הא דתני קוטמו רבנן והא דתני לא יקטמנו ר' אליעזר. דתניא ר' אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצות בו שיניו וחכ"א לא יטול אלא מן האבוס של בהמה ושוין שלא יקטמנו בין מטה שנטל לפניו ובין מה שנטל של בהמה ואם קטמו לחצות בו שיניו ולפתוח בו דלת בשבת בשוגג חייב חטאת ביום טוב במזיד לוקה מדברי ר' אליעזר וחכ"א אחד זה ואחד זה בין ביו"ט בין בשבת אינו אלא משום שבות ר' אליעזר דקתני התם קטמו לחצות בו שיניו ולפתוח בו דלת חייב חטאת הכא לא יקטמנו לכתחלה להריח בו ואם קטמו פטור אבל אסור ורבנן דאמרי אפילו קטמו לחצות בו שיניו ולפתוח בו דלת אינו חייב אלא משום שבות הכא קוטמו להריח בו לכתחלה. פירוש במוסתקי כמו קציעות מהודקין בתוך החבית: פיסקא אין מוציאין אור לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן העפר ולא מן המים מ"מ דמוליד ביו"מ. ואין מלבנין הרעפין לצלות עליהן בשר ופירוש אין מצרפין הקרדות באש ואוקמה ר' יוחנן דמתכוין לבדקן אם מקבלין האור כלומר

גליון השס"ם

גמ' הוס מפשח. וכן בליבאת דמתני' אינן שנשבח פ"ד מ"ו דשביעית: שם וחכ"א אחד זה ואחד זה. עיין שבת דף קמו ע"ב רש"י ד"ה שמא יקטוס:

שבת קמו.

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה כי הוינן יכי' ביו"ט ליכא בשמה יתירה. נ"ב עיין רשב"ם בפסחים דף קב ע"ב ד"ה ובמולאל אמר יהיה"ק וכו' בסה"ל

[תוספתא שבת פ"ו]